INTELLIGENCE INFO

ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 – 8159, Volumul 1, Numărul 1, Septembrie 2022

Ortodoxia rusă între politică și evanghelie

Stan Petrescu

Pentru a cita acest articol: Petrescu, Stan (2022), Ortodoxia rusă între politică și evanghelie, *Intelligence Info*, **1**:1, 80-92, https://www.intelligenceinfo.org/ortodoxia-rusa-intre-politica-si-evanghelie/

Publicat online: 19.08.2022

Ortodoxia rusă între politică și evanghelie

Stan Petrescu

Rezumat

Creştinismul reprezintă una din cele trei mari religii monoteiste ale lumii ca număr de aderenți, aflându-se cu mult înaintea iudaismului și islamului, născându-se, istoricește vorbind, în prima jumătate a secolului I, când un mic grup de evrei palestinieni l-au identificat pe Mesia cu nimeni altul decât Isus Hristos din Nazaret.

De-a lungul a două milenii de existență, creștinismul a evoluat și s-a extins în lume pe spații largi fiind, totodată, însoțit de stări de tensiune, crize, războaie religioase, schisme și conflicte de natură teologică, fapt ce a avut drept consecință apariția mai multor biserici distincte.

Cuvinte cheie: ortodoxia rusă, politică, evanghelie

INTELLIGENCE INFO, Volumul 1, Numărul 1, Septembrie 2022, pp. 80-92
ISSN 2821 - 8159, ISSN – L 2821 - 8159
URL: https://www.intelligenceinfo.org/ortodoxia-rusa-intre-politica-si-evanghelie/

Creștinismul reprezintă una din cele trei mari religii monoteiste ale lumii ca număr de aderenți, aflându-se cu mult înaintea iudaismului și islamului, născându-se, istoricește vorbind, în prima jumătate a secolului I, când un mic grup de evrei palestinieni l-au identificat pe Mesia cu nimeni altul decât Isus Hristos din Nazaret.

De-a lungul a două milenii de existență, creștinismul a evoluat și s-a extins în lume pe spații largi fiind, totodată, însoțit de stări de tensiune, crize, războaie religioase, schisme și conflicte de natură teologică, fapt ce a avut drept consecință apariția mai multor biserici distincte.

Biserica Ortodoxă Răsăriteană, Biserica Romano-Catolică și bisericile protestante reprezintă principalele ramuri ale lumii creștine. Evul Mediu cunoaște o evoluție și o dezvoltare destul de serioasă a acestora ca urmare unui misionarism activ, mai ales în perioada marilor călătorii geografice, când creștinismul se întinde pe zone largi ale Planetei și include sute de milioane de credincioși.

Pe baza unui grafic din anul 2010[1], catolicii, protestanții și ortodocșii constituie, la un loc, cea mai importantă masă de creștini, atingând un număr impresionant de 2,4 miliarde, din care catolici, circa un 1,1 miliarde, protestanți, undeva la un miliard, iar ortodocși, circa 300 milioane.

La origini, cuvântul „creștin” a însemnat o etichetă lipită pe fruntea tuturor celor care urmau învățăturile lui Hristos în Imperiul Roman. Capul bisericii Creștine este Isus Hristos, biserica în sine devine o instituție creștină, iar Biblia concentrează autoritatea doctrinală, căreia i se adaugă, în ortodoxie și catolicism, Sfânta Tradiție a Bisericii.

După zece secole de despărţire, faptul de a fi ortodox sau catolic or protestant - în cadrul unei lumi a secolului XXI, în care un om din patru este chinez si trăieşte după morala lui Confucius, înseamnă că aparține aceleiași familii, ceea ce nu trebuie demonstrat. Statutul de ortodox sau catolic nu mai are prea mare importanța.[2]

Problema care se pune azi în legătură cu biserica este dacă acestea are menirea de a interveni sau nu în domeniul politic. Fiind ancorată puternic în social, biserica are tot dreptul să-și exprime puncte de vedere, păreri cu privire la problemele cotidiene, să-și manifeste opiniile referitor la unele orientări ale comunităților și unele decizii luate de către acestea. Totodată, există și unele opinii contrare, și anume că, în principiu, biserica ar trebuie să se abțină de la a se amesteca

[1]The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050, document aflat pe adresa http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/.

[2] Un interviu cu M. Malița si Jacques Barrat / www.lumeam.ro.

în cele temporale, cele pământești și să nu se abată de la cele sfinte, patristice, să nu se depărteze de la vocația sa spirituală, de cuvântul Evangheliei, să rămână în afara Politicului.

În fața unui asemenea registru larg de poziții, de păreri pro și contra, statutul ierarhilor bisericilor pare să fie unul nesigur, pentru că în anumite cazuri primesc aprecieri, în altele critici și blam, în și din afara afara comunităților de credincioși, acuzați, fie de complicitate cu cele lumești, fie de lașitate, că nu au auzit mesajul expres al Evangheliei, trădând-o prin conduita lor ambiguă. Ierarhii nu vor să gireze cu autoritatea lor morală acțiunile în favoarea justiției, dreptății, a adevărului și a umanității, această implicare fiind interpretată drept un act de partizanat ce vine în contradicție cu misiunea pastorală, activitate prin care se propovăduieşte credinţa sau prin care se acordă asistenţă religioasă în anumite situații.

Aceste reacții și contrareacții devin uneori mai determinate și instinctive, alteori sunt derulate cu echilibru, cu măsură, cea ce face ca relațiile dintre biserici și politică să fie interpretate în mod diferit: sau la nivelul principiilor, sau la cel al contradictorialității, ambele niveluri depinzând de relația dintre Evanghelie și cultură, de esența creștinismului și de rolul politic al bisericilor în societate.

Sociologul francez Emile Durkheim a definit cultura ca „totalitatea căilor de gândire, sentimente și acțiune care dau unui grup o unitate obiectivă și simbolică". Politica, (exercitarea puterii) și Politicul (adică organizarea și funcționarea relațiilor într-un grup) fac parte din cultura astfel definită. De aceea, orice reflecție asupra atitudinii bisericii față de politică face parte din contextul mai larg al relației dintre Evanghelie și cultură[3].

Ortodoxia, în general, se situează în relația „Evanghelie și cultură" pe o poziție dualistă, numită și a celor „două regate", bazată pe celebra frază a lui Isus, ***„Dați Cezarului ce e al Cezarului și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu".*** Rabinica zicere **(Matei 22/21)** separă, în mod neechivoc, lumea culturii, fundamentată pe rațiune de drept, de domeniul spiritual al Evangheliei, guvernat de harul divin. Cele de ouă regate, al Cerului și al Pământului, ***depind atât unul cât și celălalt de Dumnezeu.***

Cultura este temporală și funcționează în conformitate cu reguli dialectice diferite față de cele metafizice ale Evangheliei, fiind guvernată în temeiul legilor naturale, sociale, tehnice și politice. Evanghelia cuvântează mântuirea noastră, viața noastră interioară, se îngrijește de

[3]Apud Andre Grounelle. FR, Église et Politique, HTTP://ANDREGOUNELLE.FR/EGLISE/EGLISE-ET-POLITIQUE.PHP.

salvarea sufletelor noastre, prin renunțarea la sine și prin iubirea necondiționată a lui Dumnezeu și a aproapelui.

Prin urmare, creștinul aparține, deopotrivă, ambelor regate, nesuprapuse, iar în relațiile sale private el acționează în conformitate cu dragostea necenzurată față de Dumnezeu, așa cum îl îndeamnă Evanghelia. În schimb, în viața publică, profesională, creștinul respectă și aplică legile lumii pământești, ale Cezarului. Evanghelia nu are menirea de a se amesteca în probleme culturale, sociale și politice.

Biserica Ortodoxă Rusă apare în prezent, ca fiind deosebit de activă în viaţa social, culturală și politică a ortodocşilor care, canonic, depind de ea. Dar ceea ce pretinde și susține în mod categoric Biserica Rusă este aceea că a devenit apărătoarea drepturilor creştinilor ortodocşi de pretutindeni**.** Această lumească pretenție își are originea în Sfânta Tradiție a Bisericii al cărei cap este Marele Cneaz Vasili al II-lea, (1425–1462), autointitulat „C*ap nu numai al Bisericii Ruse ci şi al Ortodoxiei adevărate, al întregii Creştinătăţi*. Teutonii recunosc titlul de Țar (Cezar) în 1473, astfel că *Moscova ajunge „A Treia Romă“ şi că Ţarul „seamănă cu toţi oamenii, însă prin puterea Sa el se aseamănă lui Dumnezeu.* El e vicarul lui Dumnezeu, *e Capul suprem al Statului şi Bisericii”.* Imperiul Otoman, după războiul ruso-turc (1768-1744) recunoaște, prin Tratatul de la Kuciuc Kainargi, dreptul Rusei de a proteja creștinii ortodocși din Imperiu, dar și demnitatea de „A Treia Romă” pe care Rusia și-o arogase deja, această prerogativă fiind valabilă mai ales în Moldova și Țara Românească. Austria câștigă Bucovina, ruptă din trupul Basarabiei. Față de aceste două provincii, Rusia va începe să pună în aplicare politica sa de deznaționalizare a românilor ortodocși din Basarabia prin biserică, în timp ce populația românească spera permanent că va scăpa de influența rusească, speranță suprimată în anul 1812[4], când partea orientală a Moldovei, Basarabia, va rămâne sub autoritatea țarilor și canonic sub Biserica Pravoslavnică rusă, până la 27 martie 1918, când provincia se alipește Regatului României. S-a trecut, în mod brutal, la contopirea sufletelor românești cu marele imperiu de la răsărit, utilizându-se masiv instrumente politice cum ar fi administrația, cultura și biserica, aceasta din urmă fiind mijlocul cel mai sigur de rusificare a Basarabiei. Faptul că biserica era instituția care influențează mai mult ca oricare alta într-o măsură

[4] Pacea de la București din 1812 a fost un tratat de pace semnat pe 16/28 mai 1812, între Imperiul Rus și Imperiul Otoman, la încheierea războiului ruso-turc din 1806-1812. Prin acest tratat, Principatul Moldovei a fost redus la o zonă geografică care a inclus cea mai mare parte a Moldovei Occidentale, în timp ce partea orientală, atribuită Imperiului Rus, a devenit o provincie, denumită atunci Basarabia, a Imperiului țarist (succesiv krai în 1812, oblast în 1828 apoi gubernie în 1871). Sursa: Wikipedia

hotărâtoare sufletele credincioșilor săi, da rușilor garanția că tocmai ea, biserica, era mijlocul cel mai nimerit de care aceasta să se folosească în opera lor de rusificare, căci moldovenii, fiind în unanimitatea lor sub influența bisericii, trebuia să asculte de îndrumările ei. N-aveau decât să dea bisericii din Basarabia acea organizare și acei conducători care s-o conducă cât mai repede spre rusificare pentru ca apoi să se facă coadă de topor, lucru ce au început a-l face.[5] Federația Rusă și Biserica Pravoslavnică merg mână în mână și azi, bazându-se pe patriotismul și naționalismul rusesc, fortificat de ortodoxie, pe drumul spațiului canonic rusesc în încercarea de a-l consolida, controla și gestiona. Comunismul și ortodoxia au făcut casă bună de-a lungul perioadei dictaturii sovietelor în marele proiect comunist de a elibera lumea de capitalismul occidental egoist. Aceste două ideologii revin în actualitate, rapid, mai ales după ce Vladimir Putin s-a botezat, reîntorcându-se, și el, la tradiție, declarându-se un altfel de protector al ortodocșilor, dar profund nemulţumit că România și Bulgaria devin membre ale NATO și UE, iar occidentalii n-au avut bunul simț să trateze cu el așa cum au făcut-o cu Stalin.

Moscova, cu binecuvântarea „noilor țari", se considera, tradițional, „A Treia Romă", pornindu-se de la faptul că primele doua centre creştine s-au prăbușit deja ca urmare a unor împrejurări istorice nefavorabile, astfel că ortodoxia rusă declară, în mod abuziv, că devine salvarea întregului spațiu ortodox. Și cum vom observa mai la vale, capii bisericii și ai politicii Federației Ruse trec la măsuri, chiar dacă unele discursuri au nuanțe, vădit, ipocrite și neoimperiale.

Alexis al II-lea voia să ne convingă de faptul că „Biserica nu dorește să impună orice rețetă politică și economică", dar asta nu înseamnă că se poate „ține departe de ceea ce se întâmplă în Rusia." În mai 1993, Patriarhul a înființat Congresul Mondial al Poporului rus care este „un forum public, neutru din punct de vedere politic". La întâlnirile sale sobornicești sunt invitați cei mai importanți lideri politici.[6]

În anul 2005, în cadrul vizitei sale „pastorale" la Chișinău, Patriarhul Alexei a fost decorat de președintele Vladimir Voronin cu cea mai înaltă distincție a Republicii Moldova, apoi, în anul 2008, l-a premiat, la rându-i, pe Vladimir Voronin, fostul general al KGB-ului rusesc pentru poziția

[5] Pr. N.N.Topologeanu, Ocnele-Mari Vâlcea, Încercarea de a deznaționaliza Basarabia prin Biserică, p.16.

[6] Semenoff-Tian-Chansky Irène. L'Eglise orthodoxe russe, un facteur politique à prendre au sérieux ?. In: Politique étrangère,nr.1 - 2001 - 66ᵉannée. pp. 139-155. Sursa: https://www.persee.fr/doc/polit_0032-342x_2001_num_66_1_5050

fermă a acestuia legată de încercările Bisericii Ortodoxe Române de a crea eparhii pe teritoriul R. Moldova.

Patriarhul Kirill este urmaşul lui Alexis al II-lea și reprezintă o faţă nouă a spațiului ortodox rus, „a cărui Biserică e în simfonie cu președintele Federației Ruse, Vladimir V. Putin, „o minune dumnezeiască", urmașul împăraţilor Romei creștine și protector panortodox"[7], gata oricând să se implice și să-și asume marile probleme politice nu doar ale Rusiei ci şi ale fostelor ţări sovietice care încă ţin de Patriarhia Moscovei. Aceasta din urmă este una dintre cele mai consecvente forțe dedicate salvării imperiului, având pretenția că din punct de vedere canonic teritoriul recunoscut al Patriarhiei Moscovei ar cuprinde în afara de Rusia, Ucraina, Belarus, Moldova, Ţările Baltice, Azerbaidjanul, Kazahstanul, Asia Centrala și comunitățile ortodoxe din întreaga lume.

Patriarhul rus se comportă, pe zi ce trece, ca un lider politic de anvergură şi mai puţin preocupat de cele sfinte, referindu-se la unitatea popoarelor care au câştigat acum 20 de ani independența față de Moscova și, în același timp, fiind interesat, în vizitele din spaţiul Comunității Statelor Independente, de situaţia politică şi mersul guvernelor locale. Mai mult, el a dat sfaturi politicienilor, făcând referire la o „Sfântă Rusie Unită". Capul BORuse dispune de o importantă influență politică, deoarece are dreptul de a propune modificări la proiectele de legi în curs de promovare în Duma de Stat[8].

În spaţiul public și mediatic rus, apare frecvent vechea sintagmă „Ruskii Mir" (Lumea Rusă), mai ales atunci când se vorbeşte despre „noua ideologie" a lui Vladimir Putin, potrivit căreia „lumea rusă poate şi trebuie să-i unească pe toţi cei cărora le este drag cuvântul rus, cultura rusă, oriunde ar locui ei, în Rusia sau în afara hotarelor acesteia". Această afirmație zugrăvește, pe de o parte, realitatea spirituală a poporului rus menită să dea specificitate spaţiului geografic și de civilizație slav, iar pe acest temei să se legitimizeze mesianismul celei de-A Treia Rome. Pe de altă parte, această „Ruskii Mir" a fost invocată de noul țar de la Kremlin pentru a justifica anexarea Crimeii, în martie 2014 și amestecul brutal în teritoriile ucrainene cu majoritari ruși – Doneţk și Lugansk.

[7] Viorel Roman, EUROPA CREȘTINĂ, România 2017: Articole, interviuri, opinii; Aufsätze, Interviews, Timişoara : Artpress, 2016, p.51.

[8] Biserica Ortodoxă Rusă şi implicaţiile sale politice, http://geopolitics.ro/biserica-ortodoxa-rusa-si-implicatiile-sale-politice/.

Înalții oficiali de la Kiev, în lupta lor pentru obținerea unei independențe totale față de Moscova au început să atace pilonii „lumii ruse”: cultură, istorie (Rusia Kieviană a fost înlocuită cu statul Kievian), presa, școala și biserica rusă.

Președintele Ucrainei, Petro Poroșenko, vorbind despre independenţa definitivă a ţării sale faţă de Moscova a afirmat că în acest proces „nu este vorba doar de religie, ci de geopolitică”, arătând, mai departe, că Moscova „vede în Biserica Ortodoxă Rusă unul dintre principalele sale instrumente de influenţă în Ucraina”.

România Răsăriteană, oficial R. Moldova, are două mitropolii, cea a Basarabiei, care aparţine Patriarhiei Române şi cea a Moldovei, care ține de cea a Moscovei. Această legătură cu spațiul canonic rus reprezintă una din explicațiile privind implicarea Moscovei în viața internă a statului. De exemplu, vizita Patriarhului Rusiei la Chişinău (10 octombrie 2018) a generat unele reacții acide, fiind considerată una de natură politică, cu atât mai mult cu cât vizita fost precedată de semnarea unui document al lui Vladimir Putin din care rezulta că „*Moldova este parte din CSI, evident, este inclusă ca spaţiu de interes geopolitic al Uniunii.*[9] *”*

Însă mesajul Patriarului Kirill a fost unul și mai tranșant, subliniindu-se simbioza dintre Evanghelie și Politic: *Biserica Rusă deține supremaţie în acest spaţiu, iar teritoriul basarabean va fi inclus în proiectele viitoare ce ţin de Rusia, atât la nivel politic cât şi „canonic.* Și Sființia Sa, Kirill, mai adaugă faptul că „*Trebuie să conştientizăm că Rusia, Ucraina, Bielorusia şi Moldova reprezintă o singură civilizaţie, la baza căreia se află aceeaşi credinţă ortodoxă.*[10] *”*

Ce putem adăuga, în prelungirea celor declarate de către cea mai vizibilă față bisericească a Rusiei, că în planurile canonico-politice ale Mamei Rusii, R. Moldova nu va putea fi desprinsă de trupul Sfintei Rusii.

Războiul ascuns ruso-român continuă, serviciile de informații devenind părțile beligerante ale confruntării, adică ale războiului informațional de peste Prut. România s-a transformat într-o țintă și un obstacol greu de trecut, fiind în NATO și UE, motiv pentru care rușii și-au construit un cap de pod amenințător pe spațiul dintre Prut și Nistru – Transnistria. De aici și fluviile de amenințări dinspre Moscova către București.

Aleksandru Dughin, autorul proiectului „Eurasia” și un apropiat al Țarului Putin, prezent deseori la Chișinău, afirmă tranșant că „Rusia are nevoie și de întreaga Românie, și de spațiul

[9] Ibidem.
[10] Ibidem.

dintre Prut și Nistru, pentru a-și promova interesele vitale la Marea Neagră și în sudul Europei. Așa a fost, scrie el, două sute de ani în urmă și de atunci nu s-a schimbat nimic. Basarabia să se reunească, în sfârșit, cu România, dar cu o condiție: aceasta din urmă să se desprindă de UE și NATO și să adere la proiectul „Eurasia” sub comanda Rusiei. Rezultă că, România trebuie să facă la stânga împrejur, să părăsească spațiul euroatlantic și să îmbrățișeze panslavismul.

Vizita Preafericitului Daniel la Moscova (2-5 decembrie 2017) nu a avut semnificații deosebite pentru ortodoxia română, dar cei doi Întâi Stătători, *„au amintit situația bisericească dificilă din Ucraina și a subliniat unitatea episcopatului Bisericii Ortodoxe canonice din această țară, în pofida multor presiuni.*[11]*”*

La 11 octombrie 2018 s-a emis un Tomos sinodal, de către Patriarhia Constantinopolului, prin care a fost recunoscut independența Bisericii Ortodoxe din Ucraina de către aceasta și comunitatea ortodoxă a celorlalte Biserici care include ţări precum România, Bulgaria, Serbia, Grecia şi Georgia. Această decizie sinodală a Patriarhului Ecumenic de la Constantinopol a creat o mare schism pe spațiul ortodoxiei, știrbind adânc din autoritatea Patriarhiei ruse.

Ucraina schismatică a trunchiat teritoriul canonic pravoslavnic de zeci de milioane, din totalul de 150 milioane de adepți, aparţinători Patriarhiei de la Moscova, existând trei biserici autocefale pe spațiul canonic al Ucrainei: Biserica Ucraineană Autocefală, Biserica Ucraineană ţinând de Patriarhia de la Kiev și Biserica Ucraineană ţinând de Patriarhia de la Moscova (adică în subordinea lui Kirill).

Patriarhia de la Kiev cu Filaret în frunte, fostul mitropolit de Kiev din cadrul Patriarhiei Rusiei, după declararea independenţei Ucrainei (1992), a provocat o schismă față de Moscova, după ce Patriarhia de acolo nu a fost de acord să confere statutul de autocefalie Bisericii Ortodoxe din Ucraina[12].

Bartolomeu, patriarhul grec de la Constantinopol recunoaște, după 332 de ani de tutelă religioasă rusă în această țară, autocefalia Bisericii Ucrainene, provocând indignarea Bisericii Ortodoxe Ruse, care rupe relaţiile cu Patriarhia Constantinopolului. Sinodul Bisericii Ortodoxe Romane a decis, în acest război religios, să recomande Patriarhiei Ecumenice de la Constantinopol

[11]Vizita Patriarhului Daniel la Moscova 2-5 decembrie 2017 - cronologie și rezultate, https://poruncaiubirii.agaton.ro/articol/2013/vizita-patriarhului-daniel-la-moscova-2-5-decembrie-2017-cronologie-%C8%99i-rezultate

[12] https://stirileprotv.ro/special/ce-ar-fi-discutat-patriarhul-daniel-la-moscova-despre-ucraina-mesajul-lui-putin.html

si Patriarhiei Moscovei să se ajungă la o soluție de împăcare, conform spiritului Bisericii Ortodoxe, aceasta fiind una sfântă, sobornicească şi apostolească, al cărei loc central îl ocupă promovarea unităţii creştinilor în lumea de astăzi. Gândirea Sinodului BOR corespunde gândirii tuturor bisericilor ortodoxe: Sinodul Bisericilor Ortodoxe din Creta, din 16-27 iunie 2016, precedat de întâlnirea dintre papa Francisc și patriarhul Kirill, la Havana, la 12 februarie 2016 şi comunicatul lor comun privind „Relațiile reciproce dintre Biserici, problemele esențiale ale fraților noștri și perspectivele de dezvoltare a civilizației umane“, sunt cadrul în care poate fi soluționat și acest conflict. Declarația Papei și a Patriarhului Moscovei, unică și fără egal în ultimul mileniu, constată lapidar „Nu suntem concurenți, ci frați.“ Dacă asta îi uneşte pe catolici și pe ortodocși, cu atât mai mult ea este valabilă pentru descendenții Fericitului Vladimir cel Mare şi Sfânt.[13]

Conflictul ruso-ucrainean are și o conotație religioasă, după criza din Strâmtoarea Kerci, din noiembrie 2018, când rușii au sechestrat trei nave ucrainene si au arestat 24 de marinari, iar forțele de Securitate ucrainene, drept represalii, au percheziţionat trei biserici ortodoxe afiliate Patriarhatului Moscovei, precum si domiciliile preoţilor.

Evanghelia și politica Rusiei ne sugerează că, în egală măsură, ar putea să cântărească în starea de confruntarea pentru frontierele dintre Rusia și Occident, dar poate avea și influențe nefaste pentru ucraineni din punct de vedere cultural, panortodoxia fiind divizată. Mișcarea autocefală din Ucraina se înscrie pe o relație cu țările care încercă să-și sporească independența geopolitică față de Moscova, ceea ce conduce la scăderea influenței Rusiei în vecinătatea sa imediată.

Să amintim politica Evangheliei în coloratura rusă după războiul din Georgia, când **o mănăstire din Abhazia ce ţinea de Patriarhia Georgiei a trecut canonic de Moscova**. Cazul Georgiei, subiect al unui vechi conflict înghețat la Marea Neagră, ne prezintă un perfect studiu de caz prin care putem înțelege religia ca o armă de influenţă politică. Georgia este un caz special în ceea ce ţine de Biserica Ortodoxă. Aceasta a încercat, *la rândul ei, obținerea autocefaliei, dar de fiecare dată BORusă a refuzat categoric, pretextând că orice biserică ortodoxă din spaţiul fost sovietic va rămâne sub jurisdicţia sa*[14].

[13] https://www.academia.edu/2…/Viorel_Roman_Europa_Creştină.pdf
http://www.logossiagape.ro/…/12/viorel-roman-ucraina-si-ru…/
https://www.facebook.com/LOGOSsiAGAPE/

[14] I*bidem* Biserica Ortodoxă Rusă şi implicaţiile sale politice.

Dincolo de frontierele Rusiei există dorinţa Moscovei de a cultiva legăturile sale istorice şi culturale cu alte state, de a deveni un partener internațional credibil în mediul creat după războiul rece, de a reface puterea sa și de a recâştiga influența în Europa și în Balcani. Va fi întărită axa dintre Moscova și Belgrad în scopul regenerării politicii externe ruse, prin opoziția la acțiunea NATO în regiunea fostei Iugoslavii - vezi Kosovo, altarul ortodoxiei sârbești -, ceea ce demonstrează că Federația Rusă dispune de forța de a-şi spune cuvântul în zona ei de influență.

Naţionalismul sârb si cel rus, specifice ortodoxiei, rămân îngemănate strâns în arealul Europei de Est și de Sud-Est. Sârbii și rușii naționaliști se definesc prin ortodoxism, au poziții comune de respingere față de islam ca și față de Bisericile Apusene. Biserica Ortodoxă Rusă este în măsură să ofere pentru viitor o cale de reușită sigură creşterii rolului ei în plan extern.

Spațiul ortodoxiei, ca moştenire a Bizanțului, reprezintă un spațiu cultural şi liturgic inert, lipsit de viață, decorativ, în care spiritul se stinge, devine steril, fiind mai putin compatibil cu cel Apusean, unde regulile de joc ale democrațiilor occidentale sunt diferite. Iar lumea islamică a rămas încremenită în Evul Mediu timpuriu. Modernizarea și secularizarea, ca produs al occidentalizării, s-a produs mai încet pe spațiul ortodoxiei, influențând doar elitele minoritare ale societăţii. La fel de încet s-a produs secularizarea proceselor si instituţiilor, ca și a spiritului si a culturii, această rămânere în urmă, însemnând un decalaj major între Est și Vest. Anul 1989 a însemnat un val de schimbări rapide ale regimurilor politice agresiv – ateiste către unul democratic, în Europa de Est si de Sud-Est, făcându-se loc unor însemnate manifestări religioase, cu aplicații și implicaţii politice directe în toate procesele de înoire politică, socială și culturală. Acest proces al schimbării produs pe spațiul ortodoxiei a dinamizat conținutul informaţiei si al comunicării, mass-media a explodat, economia liberală s-a extins rapid, gustul față de libertate bazată pe proprietate a crescut, toate acestea tinzând sa înlocuiască, în timp scurt, vechea suprastructura a onoarei, a purității, a candorii și a contemplării, banul și acumularea de bogății au devenit surse ale virtuții iar Biserica nu putea rămâne în afara acestui proces, ieşind parcă din amorțirea ei de veacuri.

Elitele ortodoxe și politice din arealul Europei de Est si de Sud-Est revin la tradiții și curente opuse valorilor democraţiilor liberale, Rusia oferind, de departe exemplul cel mai viu. Renaște naţionalismul si fundamentalismului ortodox, care iese la rampă în lumea occidentală, reprezintă una dintre marile mize ale politicii internaţionale din zona de referință ortodoxă. Noua haină a ortodoxiei active, noncontemplativă, constituie cheia creşterii stabilităţii în regiune.

România anilor 1990-1998, a internaționalizat campanii întregi și dorința apropierii ei față de civilizaţia occidentală, solicitând integrarea în Uniunea Europeană și aderarea la NATO. Cu toate acestea, s-a dovedit că aceste intenții nu au fost constante, elitele politice româneşti încălcând, adeseori, obligațiile internaționale asumate, iar principiile statului de drept s-au aflat și se află sub presiunea clerului și a instituțiilor bisericii ortodoxe nedezlipite de puterea politică de la București.

Ortodoxismul exclusivist și naționalist încearcă a crea o legătură Moscova -Belgrad-București-Kiev, ca o umbră protectoare deasupra Balcanilor, în măsură să controleze, în beneficiul Federației Ruse, toată Europa de Sud-Est, dar schisma produsă de Ucraina a cam stricat jocul elitei ruse conservatoare, strălucirea spirituală a celei de-a Treia Romă, pierzând din intensitate.

România, ca admiratoare a principiilor democraţiilor occidentale, poate deveni un punct de stabilitate a securităţii din zona ei geografică prin renunţarea la jocul dublu față de Occident care nu poate continua la nesfârşit, lăsând Biserica să se ocupe în instituțiile sale de activități liturgice și patristice, pentru mântuirea credincioșilor săi și nu a Politicului. Ortodoxia neoimperială rusă nu ne poate fi un exemplu de urmat, dacă vrem să împărtășim cu Occidentul valori comune și să ne legăm de acesta acesta printr-un set comun de reguli ce guvernează relaţiile dintre noi. Întreg spaţiul euro-atlantic diferă de principiile comunităţi ortodoxe din Europa de Est si de Sud-Est, asa cum arată acestea acum și îmbrățișate de actualele elite ortodoxe si profitabile unor forte politice extremist-naționaliste.

Față de celelalte țări ortodoxe, România are tradiția ei latină, deci vocație occidental-creștină încă din timpul obârșiei noastre și numai un **fatal destin al istoriei** a întrerupt această vocație. Episcopiile latine au durat pe spațiul Moldovei și al Țării Românești până în secolul al XIV-lea. Căci *„prin împrejurările acestea se întrerupe perioada latină, care timp de opt secole ne-a păstrat latinitatea, ne-a întărit neamul și firea românească și a putut să ne lumineze și mintea prin învățătura înțeleasă de toată lumea, a sfintei Evanghelii, în sfânta limbă strămoșească*”.[15]

BORusă va folosi religia conservatoare ca pe un instrument important al refacerii unităţii teritoriale sub o singură conducere politică, profitând în continuare de puterea influenței sale. După anul 1989, politicienii ruși au revenit *in corpore* la tradiția ortodoxă, harul revelației divine pogorând asupra lor, învrednicindu-i să apere religia lor, s-o reintroducă în masa populaţiei ruse

[15] C. Nicolau Stroești, Tragedia Neamului Românesc. Epopee, vol I, Institutul de arte grafice A-B-C, S.A., str. Lipscani nr.5, București, 1936, p.353.

şi s-o utilizeze, cu subtilitate, abilitate și agresivitate, pentru toate acţiunile politice rusești, interne și internaționale.

Potrivit unor analiști ai domeniului, *„politica se împarte, Biserica se adună[16]".* Stând deasupra partidelor sau apărând unitatea ortodoxiei, Patriarhul Moscovei dorește să-și recâștige rolul sau istoric de reunificare a Bisericii Ruse în jurul puterii politice de la Moscova și a rolului său salvator al națiunii în momente tulburi. Biserica lui Putin și Kirill a intervenit în chestiuni politice cu tact, cu subtilitate și în consonanță cu o bună parte a opiniei publice, reușind să rezolve unele probleme acolo unde statul nu a reușit și anume în domeniul social și educațional.

Cu toate acestea, Biserica rămâne un organism religios și succesul rolului său politice va depinde, în primul rând, de capacitatea sa de a-și păstra aura înăuntrul acestei zone. Tentațiile care pot genera creșterea puterii economice și certuri interne asupra întrebărilor de natură teologică o fac vulnerabilă .[17]

Atunci când A. Malraux ne spune că *secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc* , ne sugerează un paradox și anume acela că într-o lume desacralizată, vizibil, trăirile religioase devin mai puțin profunde și transcend către o religiozitate cosmică, lipsită de dogme și zei concepuți după chipul și asemănarea omului, „Dumnezeul viitorului", va fi fiind unul indescriptibil și nu cel cu aură sfântă știut din vechile scripturi. Acest nou Dumnezeu îl vom găsi la limita mistică a noastră, El având o infinită răbdare de a asculta pe toată lumea, inclusiv pe cea desacralizată. Dacă la începuturile ei Biserica Creştină Ortodoxă era „administrată liturgic" de o categorie sacerdotală riguros ierarhizată spre a fi servitoarea absolută a lui Dumnezeu și nu a oamenilor, astăzi conducătorii supremi ai clerului nu se mai apleacă decât în parte asupra procesului purificării, mântuirii sufletului și efortului de a **rumina**, de a medita asupra revelației divine, aceste stări emoţional-afective și spirituale, metamorfozându-se în acțiuni politice evidente, acțiuni care, în curând, vor trebui să facă față marii utopii a secolului XXI, aceea dacă se poate integra, în mod paşnic, islamul monoteist teocratic, cu lumea creştin - occidentală. Este iluzoriu să se creadă că se va putea separa, în comunitățile islamice, puterea politică de cea religioasă atât într-o societate occidentală cât și într-una Eurasiatică, căci din această fantasmă a izbucnit războiul pe care îl trăim acum, în travesti, sub forma terorismul islamic. S-a pornit, deja, un jihad perpetuu, militar si ideologic, fără cale de întoarcere, pentru că astfel de limitări nu există în scripturile islamice; unica

[16] Ibidem Andre Grounelle. FR, Église et Politique
[17]Ibidem.

limita temporala si spațiala coranică este islamizarea întregii omeniri. Lumea creștină, în totalitatea ei, va trebui să renunțe la cele sfinte pentru o vreme și să se consacre exclusiv unei viitoare acțiuni politice pentru a putea face față unei stări de confruntare apropiată cu islamul politic, dacă niciunul dintre Dumnezeii scripturali nu va găsi cuvântul magic și divin, purtător de pace perpetuă pe Pământ. Iar ambele religii, creștină și islamică, au în spate armate de credincioși, care, însumate, depășesc cifra de 4 miliarde. Astăzi, pe lângă noi, sau aiurea, unele flamuri ale războiului flutură deja în vânt cu binecuvântarea Celui de Sus. În ciuda oricărei credințe, războiul va fi război, iar pace veșnică nu va exista pe Pământ.

Bibliografie

A.Grounelle. FR, Église et Politique, HTTP://ANDREGOUNELLE.FR/EGLISE/EGLISE-ET-POLITIQUE.PHP;

Biserica Ortodoxă Rusă şi implicaţiile sale politice, http://geopolitics.ro/biserica-ortodoxa-rusa-si-implicatiile-sale-politice/;

C. Nicolau Stroești, Tragedia Neamului Românesc. Epopee, vol I, Institutul de arte grafice A-B-C, S.A., str. Lipscani nr.5, București, 1936;

Dr. S. Relli, Istoria Bisericii Române,partea II-a, vol.III, Ediția a II-a, Universitatea „Regele Carol II" din Cernăuți, 1935;

L'Eglise orthodoxe russe, un facteur politique à prendre au sérieux ?. In: Politique étrangère,nr.1 - 2001 - 66ᵉannée. pp. 139-155. Sursa: https://www.persee.fr/doc/polit_0032-342x_2001_num_66_1_5050;

Pr. N.N.Topologeanu, Ocnele-Mari Vâlcea, Încercarea de a deznaționaliza Basarabia prin Biserică;.

Dr. Silviu Dragomir, Relațiile bisericiești ale Românilor din Ardeal cu Rusia în veacul VIII-lea, Tipografia Arhidiecezană, Sibiu, 1914;

The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050, document aflat pe adresa http://www.pewforum.org/2015/04/02/religious-projections-2010-2050/;

Un interviu cu M. Malita si Jacques Barrat / www.lumeam.ro;

Viorel Roman, EUROPA CREȘTINĂ, România 2017: Articole, interviuri, opinii; Aufsätze, Interviews, Timișoara : Artpress, 2016;

Vizita Patriarhului Daniel la Moscova 2-5 decembrie 2017 - cronologie și rezultate, https://poruncaiubirii.agaton.ro/articol/2013/vizita-patriarhului-daniel-la-moscova-2-5-decembrie-2017-cronologie-%C8%99i-rezultate;

Infografie

https://stirileprotv.ro/special/ce-ar-fi-discutat-patriarhul-daniel-la-moscova-despre-ucraina-mesajul-lui-putin.html

https://www.academia.edu/2…/Viorel_Roman_Europa_Creştină.pdf

http://www.logossiagape.ro/…/12/viorel-roman-ucraina-si-ru…/

https://www.facebook.com/LOGOSsiAGAPE/